

بررسی ارتباط مؤلفه‌های یادگیری خودتنظیم با انگیزه پیشرفت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی

واحد علوم پزشکی تهران

بتول قربانی یکتا^{۱*}، آذر دوست محمدی^۲، تبسم سعیدپرور^۳

۱. دکتری تخصصی فیزیولوژی، استادیار، گروه فیزیولوژی، باشگاه پژوهشگران و نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم پزشکی، تهران، ایران
۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران
۳. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم پزشکی، تهران، ایران

● دریافت مقاله: ۹۸/۱۲/۲۱   آخرین اصلاح مقاله: ۹۹/۳/۲۰   ● پذیرش مقاله: ۹۹/۳/۲۵

زمینه و هدف: نزدیک به یک قرن است که روان‌شناسان برای شناسایی عوامل پیش‌بینی‌کننده پیشرفت تحصیلی تلاش می‌کنند. هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین یادگیری خودتنظیم با انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی و رسیدن به نتایجی در جهت ایجاد راهکارهای مناسب برای افزایش سطح انگیزه و یادگیری در دانشجویان بود تا به آن‌ها کمک کند و انگیزه آن‌ها را برای پیشرفت آموزشی و توانمندسازی افزایش دهد. روش کار: این مطالعه از نوع مقطعی - تحلیلی بود که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ انجام شد. ۱۹۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (Motivated Strategies for Learning Questionnaire یا MSLQ) و انگیزه پیشرفت (Achievement motivation) را تکمیل نمودند. داده‌ها با استفاده از روش همبستگی Pearson در نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها: ارتباط معنی‌داری بین انگیزه پیشرفت و مؤلفه‌های خودکارآمدی، جهت‌گیری درونی نسبت به هدف، کمک‌طلبی و مدیریت زمان وجود داشت ($P < 0/001$). دانشجویانی که نمره بالایی در مقیاس انگیزه پیشرفت کسب می‌کردند، در خودکارآمدی، مدیریت زمان و جهت‌گیری درونی برای رسیدن به هدف نیز نمره بالاتری داشتند ($P < 0/001$). نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به دست آمده از پژوهش، می‌توان گفت که برای توانمندسازی دانشجویان رشته پزشکی جهت پیشرفت تحصیلی، می‌توان خودکارآمدی، مهارت مدیریت زمان و جهت‌گیری نسبت به هدف را در آنان تقویت کرد. کلید واژه‌ها: یادگیری خودتنظیم، انگیزه پیشرفت، دانشجویان پزشکی

نویسنده مسؤول: گروه فیزیولوژی، باشگاه پژوهشگران و نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم پزشکی، تهران، ایران

● تلفن: ۰۲۱-۷-۲۲۰۰۶۶۶۰   ● شماره: ۰۲۱-۲۲۰۰۶۶۶۰-۷

Email: bahareh59gh@yahoo.com

مقدمه

از جمله اهداف نظام‌های آموزش عالی، بهبود وضعیت تحصیلی دانشجویان است. یکی از مهم‌ترین مسائلی که در حیطه آموزش پزشکی باید مورد توجه قرار گیرد، انگیزه پیشرفت می‌باشد. انگیزه پیشرفت از انگیزه‌های مهم اجتماعی و جزء ویژگی‌های شخصیتی هر فرد به شمار می‌رود که در بین افراد تفاوت دارد و بر اساس آن، می‌توان رفتارهای خاصی را پیش‌بینی نمود (۱). توجه به آموزش و توانمندسازی دانشجویان پزشکی برای پرورش پزشکان زنده و کارآمد، اهمیت و ضرورت بسیار زیادی دارد. ویژگی‌های روانی، انگیزه‌ها و هیجانات از جمله عوامل درونی در یادگیری دانشجویان می‌باشد و از عوامل بیرونی می‌توان محرک‌های موجود در محیط، روش‌های آموزش، روش‌های مطالعه، تجهیزات آموزشی و... را نام برد (۲). بر اساس گزارش‌های موجود، استفاده از راهبردهای خودتنظیم برای یادگیری بهتر، نوعی یادگیری است که به وسیله آن فرد به جای اتکا به معلمان و مربیان، به صورت شخصی در جهت یادگیری تلاش و کارهای خود را هدایت می‌کند (۳). راهبردهای یادگیری خودتنظیم نشان می‌دهد که فرد چگونه می‌تواند اعمال خود را کنترل، دگرگون و تنظیم نماید (۴).

خودتنظیمی یکسری مراحل فعال و دسته‌بندی شده است که یادگیرندگان با آن می‌توانند هدف‌های یادگیری را به دقت تنظیم و با آن، توانایی نظارت بر شناخت و انگیزه‌های رفتاری خود را پیدا کنند (۵). پژوهشگران انگیزه را به صورت‌های گوناگون تقسیم نموده‌اند که از آن جمله می‌توان به انگیزش اولیه در مقابل انگیزش ثانویه، انگیزش درونی در مقابل انگیزش بیرونی، انگیزش اجتماعی، انگیزش پیشرفت اشاره کرد (۶). از میان عوامل گوناگون مورد بررسی توسط متخصصان یادگیری، آموزش خودتنظیمی به عنوان متغیر مرتبط با انگیزه پیشرفت و باورهای انگیزشی در نظر گرفته می‌شود. خودتنظیمی شامل فعال بودن فراگیر از نظر انگیزشی، شناختی، فراشناختی و رفتاری برای یادگیری بهتر و بیشتر است (۳). بنابراین، خودتنظیمی در حوزه‌های رفتاری، شناختی و فراشناختی قابل بررسی می‌باشد

(۵). استفاده از این راهبردها در افراد مختلف، متفاوت است (۶) و باعث حفظ انگیزه در انجام وظایف تحصیلی (حتی برای تکالیف دشوار) و در نتیجه، پیشرفت تحصیلی می‌شود (۷).

انگیزه پیشرفت نیروی محرکه افراد برای رسیدن به اهدافشان و تعیین‌کننده میزان تلاش و احتمال رسیدن به هدف (۸) و جزء نیازهای اجتماعی شامل میل رسیدن به استانداردهای متعالی، رقابت‌جویی و غلبه بر موانع می‌باشد (۹). انگیزه پیشرفت شور و اشتیاق در جهت رسیدن به موفقیت (۱۰) و تعیین‌کننده چرایی و چگونگی انگیزه‌های یادگیری است (۱۱). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که انگیزه پیشرفت و میزان یادگیری، با محیط‌های آموزشی ارتباط دارند و این نشان دهنده تأثیر عوامل بیرونی بر انگیزه پیشرفت می‌باشد (۱۲). در این راستا، جعفریان و همکاران با انجام مطالعه‌ای دریافتند که کنش استاد در کلاس، انگیزه پیشرفت و خودتنظیمی دانشجویان، از جمله عواملی است که بر عملکرد تحصیلی آنان تأثیر می‌گذارد (۱۳). یافته‌های آنان حاکی از وجود رابطه بین تدریس اثربخش، خودتنظیمی و انگیزه پیشرفت با عملکرد تحصیلی بود که بیشترین میزان همبستگی به رابطه انگیزه پیشرفت با تدریس اثربخش و کمترین همبستگی به رابطه عملکرد تحصیلی با خودتنظیمی مربوط می‌شود (۱۳). استادان با مدیریت بهتر کلاس درس و کاربرد روش‌های تدریس اثربخش و تقویت انگیزه پیشرفت و آموزش‌هایی برای یاددهی راهبردهای خودتنظیمی، می‌توانند موفقیت تحصیلی دانشجویان را افزایش دهند.

بر اساس منابع بررسی شده، پیرامون این موضوع در دانشجویان پزشکی تحقیقات محدودی انجام شده است. با توجه به این که دانشجویان پزشکی در مقایسه با سایر رشته‌ها، دروس دشوارتری دارند و مدت زمان طولانی‌تری تحصیل می‌کنند، حفظ انگیزه و کاربرد راهبردهای یادگیری مناسب در طول تحصیل، می‌تواند بسیار سودمند باشد. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط مؤلفه‌های یادگیری خودتنظیم با انگیزه پیشرفت در دانشجویان پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران انجام شد.

روش کار

این مطالعه از نوع مقطعی-تحلیلی بود که در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۹۶ انجام شد. ۱۹۰ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. معیار ورود نمونه‌ها، اشتغال به تحصیل در رشته پزشکی در دانشگاه مذکور و داشتن سن کمتر از ۳۵ سال بود. داده‌ها به وسیله پرسش‌نامه جمع‌آوری گردید.

پرسش‌نامه راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (Motivated Strategies for Learning Questionnaire) یا (MSLQ): این ابزار ۸۱ گویه‌ای اولین بار توسط Pintrich و همکاران در سال ۱۹۹۱ ساخته شده است. نمره‌گذاری مقیاس MSLQ بر پایه طیف لیکرت هفت درجه‌ای (در مورد من صدق نمی‌کند = ۱ تا کاملاً در مورد من صدق می‌کند = ۷) می‌باشد. کمترین نمره، ۸۱ و بیشترین نمره، ۵۶۷ است. این پرسش‌نامه از دو بخش «راهبردهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری» تشکیل شده است (۱۴).

راهبردهای انگیزشی شامل سه مؤلفه ارزش‌گذاری، انتظار و عاطفی می‌باشد. مؤلفه ارزش‌گذاری دارای سه مقیاس جهت‌گیری درونی نسبت به هدف (۴ گویه)، جهت‌گیری بیرونی نسبت به هدف (۴ گویه) و ارزش تکلیف (۶ گویه) است. مؤلفه‌ی انتظار شامل دو مقیاس کنترل باورهای یادگیری (۴ گویه) و خودکارآمدی (۸ گویه) و مؤلفه عاطفی دارای مقیاس اضطراب امتحان (۵ گویه) می‌باشد.

راهبردهای یادگیری از دو مؤلفه راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی و راهبردهای مدیریت منابع تشکیل شده است. مؤلفه راهبردهای شناختی و فراشناختی دارای ۵ مقیاس مرور ذهنی (۴ گویه)، بسط‌دهی (۶ گویه)، سازماندهی (۴ گویه)، تفکر انتقادی (۵ گویه) و خودنظم‌دهی فراشناختی (۱۲ گویه) و مؤلفه راهبردهای مدیریت منابع دارای ۴ مقیاس مدیریت زمان و محیط مطالعه (۸ گویه)، نظم‌دهی به تلاش (۴ گویه)، یادگیری از همسالان (۳ گویه) و کمک‌طلبی (۴ گویه)

است. Pintrich و همکاران ضریب Cronbach's alpha خرده مقیاس‌های «خودکارآمدی، اضطراب امتحان، مرور ذهنی، بسط‌دهی، سازماندهی، تفکر انتقادی و خودنظم‌دهی فراشناختی» را به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۸۰، ۰/۶۹، ۰/۷۶، ۰/۶۴، ۰/۸۰ و ۰/۷۹ و برای کل مقیاس، ۰/۷۸ گزارش کردند (۱۴). اعتبار مقیاس MSLQ در ایران به روش ضریب Cronbach's alpha برای مؤلفه‌های آن به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۵۴، ۰/۷۹، ۰/۷۰، ۰/۷۴ و ۰/۷۹ به دست آمد (۱۵). روایی ابزار مذکور در پژوهش حاضر نیز توسط متخصصان تأیید شد. ضریب Cronbach's alpha آن نیز برای مؤلفه‌ها ۰/۹۱، ۰/۸۹، ۰/۹۷، ۰/۹۲، ۰/۹۴ و ۰/۹۵ و برای کل مقیاس، ۰/۹۶ محاسبه گردید.

پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت (Achievement motivation questionnaire): این ابزار ۵۰ گویه‌ای برای اولین بار در سال ۱۹۹۴ توسط Bahargava طراحی شد. در مقیاس مذکور گویه‌ها به صورت جملات ناتمام است و برای هر گویه سه گزینه انتخابی وجود دارد و به جمله درست در هر گویه یک نمره مثبت داده می‌شود و در نهایت، مجموع نمرات نهایی فرد (از صفر تا ۵۰) با جدول هنجار مقایسه خواهد شد و در یکی از ۵ دسته انگیزشی بالا (۲۳ و بیشتر)، بالاتر از متوسط (۱۹ تا ۲۲)، متوسط (۱۷ تا ۱۸)، پایین‌تر از متوسط (۱۶ تا ۱۴) و پایین (۱۳ و کمتر) قرار می‌گیرد. اعتبار نسخه هندی و انگلیسی این ابزار به ترتیب ۰/۷۸ و ۰/۹۱ گزارش شده است. در ایران پایایی پرسش‌نامه انگیزه پیشرفت در ایران، ۰/۸۷ و روایی آن ۰/۸۰ به دست آمد (۱۶). در پژوهش حاضر نیز ضریب Cronbach's alpha برای این ابزار، ۰/۶۰ محاسبه گردید.

داده‌ها با استفاده از روش همبستگی Pearson در نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۷ (SPSS Inc., Chicago, IL) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. کلیه مفاد معاهده اخلاق در پژوهش مورد تصویب دانشکده پزشکی، در تحقیق حاضر رعایت گردید (کد اخلاق: ۹۵۴۸۴). نام افراد از آنان درخواست نشد و

اطلاعات نزد پژوهشگر محرمانه ماند. رضایت آگاهانه و کمترین احتمال خطر نیز در مطالعه رعایت گردید.

یافته‌ها

در مجموع، ۱۹۰ دانشجوی در پژوهش حاضر شرکت نمودند. میانگین سن مشارکت‌کنندگان $21/70 \pm 5/99$ سال با حداقل ۱۸ و حداکثر ۳۲ سال بود. از این تعداد، ۱۰۴ نفر زن ($54/74$)

درصد) و ۸۶ نفر مرد ($45/26$ درصد) بودند. جدول ۱ میانگین مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و انگیزه پیشرفت را نشان می‌دهد.

از بین مؤلفه‌های به دست آمده برای راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، بیشترین و کمترین میانگین به ترتیب مربوط به سازماندهی و اضطراب امتحان بود. میانگین انگیزه پیشرفت نیز $102/10$ گزارش شد. همبستگی انگیزه پیشرفت با راهبردهای یادگیری خودتنظیم و مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیم در جدول ۲ ارایه شده است.

جدول ۱: میانگین مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و انگیزه پیشرفت

متغیرها	مؤلفه‌ها	میانگین $\pm$ انحراف معیار
راهبردهای یادگیری خودتنظیمی	اضطراب امتحان	$13/10 \pm 3/82$
	راهبرد خودکارآمدی	$42/63 \pm 12/68$
	راهبرد کنترل باورهای یادگیری	$20/79 \pm 6/07$
	راهبرد تکلیف ارزش	$26/83 \pm 7/30$
	راهبرد جهت‌گیری بیرونی	$20/72 \pm 5/95$
	راهبرد جهت‌گیری درونی	$21/84 \pm 14/67$
	راهبرد کمک‌طلبی	$18/19 \pm 4/97$
	راهبرد یادگیری از همسالان	$13/64 \pm 3/04$
	راهبرد نظم‌دهی به تلاش	$18/24 \pm 5/09$
	راهبرد مدیریت زمان	$40/19 \pm 11/32$
	راهبرد خودنظم‌دهی	$51/54 \pm 11/65$
	راهبرد تفکر انتقادی	$23/63 \pm 5/86$
	راهبرد سازماندهی	$78/63 \pm 8/63$
	راهبرد بسط‌دهی	$28/96 \pm 7/14$
	راهبرد مرور ذهنی	$16/95 \pm 4/87$
نمره کلی	-	$391/54 \pm 17/38$
انگیزه پیشرفت	-	$102/10 \pm 8/21$

جدول ۲: همبستگی انگیزه پیشرفت با راهبردهای یادگیری خودتنظیم و مؤلفه‌های آن

مقدار P	همبستگی	مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیم	متغیرهای اصلی
۰/۰۳۰	*۰/۲۱	جهت‌گیری درونی نسبت به هدف	انگیزه پیشرفت
۰/۹۵۰	۰/۰۶	جهت‌گیری بیرونی نسبت به هدف	
۰/۰۵۰	۰/۱۹	ارزش تکلیف	
۰/۲۱۰	۰/۱۲	کنترل باورهای یادگیری	
۰/۰۲۰	*۰/۲۲	خودکارآمدی	
۰/۴۴۰	-۰/۰۷	اضطراب امتحان	
۰/۹۰۰	۰/۰۱	مرور ذهنی	
۰/۵۵۰	۰/۰۵	بسطدهی	
۰/۹۶۰	۰/۰۱	سازماندهی	
۰/۶۰۰	۰/۰۵	تفکر انتقادی	
۰/۵۹۰	۰/۰۵	خودنظم‌دهی فراشناختی	
۰/۰۰۱	*۰/۴۹	مدیریت زمان و محیط مطالعه	
۰/۲۱۰	۰/۱۲	نظم‌دهی به تلاش	
۰/۱۱۰	۰/۱۶	یادگیری از همسالان	
۰/۰۰۷	*-۰/۲۶	کمک‌طلبی	
۰/۰۰۱	۰/۳۷	نمره کلی	

*معنی‌داری در سطح $P < ۰/۰۰۱$

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین راهبردهای یادگیری خودتنظیم دانشجویان رشته پزشکی با انگیزه پیشرفت آنان همبستگی معنی‌داری وجود دارد. هنگامی که دانشجو تنها برای قبول شدن درس بخواند و از رد شدن بترسد، انگیزه‌ای برای خودتنظیمی در یادگیری ندارد (۱۷). انگیزش با خودتنظیمی دانشجویان در یادگیری همبستگی نشان داد و این یافته حاکی از آن است که کاربرد راهبردهای خودتنظیمی، منشأ انگیزشی دارد؛ یعنی میزان خودتنظیمی دانشجو به انگیزش او بستگی دارد. نتایج مطالعه‌ای نشان داد که با افزایش انگیزه، میزان مطالعه و عملکرد تحصیلی دانشجویان بهبود می‌یابد (۱۸). با توجه به این یافته و این که پیشرفت تحصیلی در رشته پزشکی بسیار حیاتی می‌باشد، تعیین سطح انگیزه افراد و آرایه

همبستگی معنی‌داری بین انگیزه پیشرفت با جهت‌گیری درونی نسبت به هدف، خودکارآمدی، مدیریت زمان و کمک‌طلبی وجود داشت ($P < ۰/۰۰۱$). همچنین، همبستگی معنی‌داری بین انگیزه پیشرفت و راهبردهای یادگیری خودتنظیم مشاهده گردید ($P < ۰/۰۰۱$). در این راستا، افرادی که نمره بالایی در مقیاس انگیزه پیشرفت کسب می‌کنند، جهت‌گیری درونی بالاتری نسبت به هدف دارند. همبستگی انگیزه پیشرفت با مدیریت زمان، معنی‌دار به دست آمد. بر این اساس، افرادی که نمره بالاتری در انگیزه پیشرفت کسب می‌کنند، در مدیریت زمان خود موفق‌تر عمل می‌نمایند. همچنین، افرادی که نمره بالاتری در خودکارآمدی گرفتند، انگیزه پیشرفت بیشتر و افرادی که انگیزه پیشرفت بالاتری داشتند، کمک‌طلبی کمتری داشتند.

مهارت‌های مطالعه و پیشرفت تحصیلی انجام گردید (۳۰)، نیز یافته‌های تحقیق حاضر را تأیید می‌کند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که جهت‌گیری درونی نسبت به هدف، از عوامل مهم و مؤثر بر انگیزه پیشرفت است. به نظر می‌رسد دانشجویانی که به صورت خودانگیزه اهداف آموزشی خود را تعیین می‌کنند، در امر تحصیل موفق‌تر هستند؛ چرا که وقتی یادگیرندگان اهداف خود را بر اساس ملاک‌های درونی انتخاب می‌کنند، به طور طبیعی وقت و انرژی بیشتری در راه رسیدن به آن صرف خواهند کرد. بر اساس نتایج مطالعه حسن‌زاده و مهدی‌نژاد گرجی، دانشجویانی که نسبت به اهداف خود جهت‌گیری درونی دارند، از اتکا به نفس بیشتری در این راه برخوردار می‌باشند. این افراد در راه رسیدن به هدف تمرکز بیشتری بر فعالیت‌های خود دارند و عوامل بیرونی تأثیر چندانی بر نحوه عملکردشان نخواهد داشت (۳۱). یافته‌های تحقیق Wolthers و همکاران (۳۲) نیز با نتایج بررسی حاضر همسو بود.

بر اساس نتایج پژوهش حاضر، کمک‌طلبی از همسالان رابطه معکوس و معنی‌داری با انگیزه پیشرفت دارد که با یافته‌های مطالعات پیشین (۳۴، ۳۳) مشابهت داشت. نتایج تحقیق قدم‌پور و سرمد نشان داد که با افزایش انگیزه پیشرفت، میزان کمک‌طلبی از همسالان نیز افزایش می‌یابد (۳۵).

مؤلفه دیگری که با انگیزه پیشرفت رابطه مثبت و معنی‌داری داشت، مدیریت زمان بود. نتایج نشان داد که افراد در مدیریت زمان و استفاده بهینه از وقت خود تفاوت دارند. یادگیرندگانی که کنترل بیشتری بر وقت خود دارند و از شیوه‌های مدیریت زمان و برنامه‌ریزی برای وقت خود استفاده می‌کنند، انتظار موفقیت بیشتری دارند و این خود باعث می‌شود که از انجام کارهای غیر ضروری و بی‌مورد خودداری کنند و همین امر موجب می‌شود که دانش عاطفی مثبتی در آن‌ها ایجاد شود و انگیزه پیشرفت در این افراد در سطح بالایی حفظ گردد. امیدوار و همکاران دریافتند که خرده مقیاس مدیریت زمان انگیزه پیشرفت را افزایش می‌دهد (۳۶). مدیریت زمان از راه افزایش

راهکارهایی برای ارتقای آن، می‌تواند متضمن ارتقای سطح علمی دانشجویان رشته پزشکی شود.

مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیم نیز همبستگی معنی‌داری با انگیزه پیشرفت دارد. این نتایج با یافته‌های تحقیقات پیشین (۲۲-۱۹) همسو می‌باشد. با استناد به نظریه Pintrich و همکاران (۱۴) و نتیجه پژوهش Zimmerman و Martinez-Pons (۲۳)، دانشجویان خودتنظیم از نظر تحصیلی به مراتب برتر از سایر دانشجویان هستند. همچنین، با بررسی آموزش خودتنظیمی و تنظیم اهداف به دانشجویان، می‌توان این‌گونه استدلال نمود که خودتنظیمی منجر به ارتقای انگیزه پیشرفت می‌شود و می‌توان خودتنظیمی را به عنوان یک مهارت تحصیلی دانست که با آموزش آن به افراد، پیشرفت تحصیلی افزایش می‌یابد. آموزش راهبردهای یادگیری و مطالعه و فراشناخت، بر انگیزه دانش‌آموزان دختر تأثیر دارد (۲۴). بین کاربرد راهبردهای مطالعه و موفقیت تحصیلی (۲۵) و راهبردهای شناختی خواندن، عادات مطالعه و فراشناخت با انگیزه دانش‌آموزان (۲۶) رابطه معنی‌داری مشاهده شده است.

طبق نتایج مطالعه حاضر، چهار مؤلفه از راهبردهای یادگیری خودتنظیم شامل «خودکارآمدی، جهت‌گیری درونی نسبت به هدف، کمک‌طلبی از همسالان و مدیریت زمان» با انگیزه پیشرفت دانشجویان همبستگی معنی‌داری داشت. خودکارآمدی از مؤلفه‌های مهم حفظ و ارتقای انگیزه دانشجویان می‌باشد و نقش مهمی در دوران تحصیل افراد ایفا می‌کند. یادگیرندگان با احساس خودکارآمدی بیشتر، در امر تحصیل بهره‌وری بهتری از وقت و انرژی خود دارند و همین امر سبب می‌شود تا انگیزه بیشتری برای رسیدن به اهداف خود داشته باشند (۲۷). ربانی و یوسفی نیز در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند، یادگیرنده‌ای که خودکارآمدی بالاتری دارد، با حساسیت بیشتری انگیزه خود را بررسی و تنظیم می‌کند (۲۸). همچنین، Pintrich در پژوهش خود به رابطه راهبردهای یادگیری خودتنظیم و مؤلفه‌های انگیزشی اشاره و همبستگی معنی‌دار بین آن‌ها را تأیید نمود (۲۹). مطالعه Khurshid و همکاران که با هدف بررسی رابطه

تحلیل مسیر نشان داد که از بین راهبردهای شناختی و فراشناختی تأثیرگذار، راهبردهای برنامه‌ریزی، سازماندهی، تکرار و تمرین در یادگیری بیشترین تأثیر و راهبرد کنترل و نظارت کمترین تأثیر را بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان داشتند (۳۹). آموزش راهبردهای یادگیری خودتنظیمی، تأثیر مثبتی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی و خودتنظیمی دانش‌آموزان دچار اختلال یادگیری دارد (۴۰).

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر روش نمونه‌گیری در دسترس بود که تعمیم یافته‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. خودگزارشی نیز محدودیت دیگری است که در مطالعه وجود داشت. پیشنهاد می‌گردد که برای جمع‌آوری داده‌ها از روش‌هایی مانند مشاهده یا مصاحبه استفاده شود و می‌توان پژوهش را به صورت طولی انجام داد.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که می‌توان با تقویت مؤلفه‌های یادگیری خودتنظیمی مانند خودکارآمدی، مدیریت زمان و جهت‌گیری نسبت به هدف، توانایی ظرفیت یادگیری خودانگیخته را در دانشجویان بالاتر برد تا در نهایت، انگیزه پیشرفت آنان افزایش یابد.

سپاسگزاری

بدین وسیله از باشگاه پژوهشگران جوان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم پزشکی تهران که در انجام این پژوهش همکاری نمودند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

انگیزه پیشرفت، با موفقیت تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد (۳۷). در تبیین این یافته می‌توان گفت، هر کسی که انگیزه پیشرفت بیشتری دارد، به همان اندازه نیز مدیریت زمان بالاتری دارد و هر کسی هم که مدیریت زمان بیشتری دارد، از انگیزه پیشرفت بالاتری برخوردار است. بنابراین، در این شرایط فرد نهایت تلاش خود را می‌کند تا از زمان خود بیشترین استفاده را داشته باشد و این امر با میزان بالایی از انگیزه‌ی پیشرفت همراه می‌شود. مرور منابع نیز رابطه این دو متغیر و مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری خودتنظیمی با انگیزه پیشرفت را نشان می‌دهد.

آتشکار و همکاران با انجام پژوهشی به این نتیجه رسیدند که رابطه مثبت و معنی‌داری بین میانگین نمرات انگیزه پیشرفت و رضایت تحصیلی دانشجویان وجود دارد. بین رضایت تحصیلی دانشجویان پزشکی و دندان‌پزشکی تفاوت معنی‌دار و بین میزان انگیزه پیشرفت دانشجویان دندان‌پزشکی و داروسازی نیز تفاوت معنی‌داری مشاهده گردید. همچنین، بین انگیزه تحصیلی و رضایت تحصیلی دانشجویان با توجه به جنسیت و رشته تحصیلی تفاوتی وجود نداشت. دانشجویان مورد بررسی در مطالعه آن‌ها در رشته دندان‌پزشکی انگیزه و رضایت بیشتری نسبت به رشته‌های دیگر از جمله رشته‌های پزشکی و داروسازی داشتند (۳۸). نتایج تحقیق رستمی و علی‌آبادی نشان داد که انگیزه پیشرفت تحصیلی اغلب دانشجویان رشته کشاورزی پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد.

References:

- Zargham Hajabi M, Ghahremani P. The Effectiveness Of Teaching Self-Regulated Learning Strategies On Achievement Motivation And Motivational Beliefs In Students. *Educational Studies of Nama*. 2018; 14(1): 30-9. [In Persian]
- Nabavi S J, Safavi M. Causes of absenteeism and lack of attention to the instructions among medical students of Islamic Azad University, Tehran Medical Branch. *Medical Sciences*. 2011; 21(3): 227-32. [In Persian]
- Zimmerman BJ. Becoming a self-regulated learner: Which are the key subprocesses?. *Contemporary Educational Psychology*. 1986; 11(4): 307-13.
- Bodrova E, Leong DJ. Promoting student self-regulation in learning. *Education Digest*. 2005; 71(2): 54-7.
- Seyf A. *Study and learning methods*. 2th Ed. Tehran: Doran; 2010. 83. [In Persian]
- Kusurkar RA, Croiset G, Ten Cate OT. Twelve tips to stimulate intrinsic motivation in students through autonomy-supportive classroom teaching derived from self-determination theory. *Med Teach*. 2011; 33(12): 978-82.

7. Zimmerman BJ, Martinez-Pons M. Construct validation of a strategy model of student self-regulated learning. *Educational Psychology*. 1988; 80(3): 284-90.
8. Wolters CA. Self-regulated learning and college students' regulation of motivation. *Educational Psychology*. 1998; 90(2): 224-35.
9. Reeve JM. *Understanding Motivation and Emotion*. 6 th ed. John Wiley & Sons; 2017.
10. Darabi J. The relationship between family social status locus of control with motivation in students. *Journal of Education*. 2001; 67: 22-38. [In Persian]
11. Safari H, Jenaabadi H, Salmabadi M, Abasi A. Prediction of academic aspiration based on spiritual intelligence and tenacity. *Educational Strategies*. 2016; 8(6): 7-12. [In Persian]
12. Fadlilmula FK. Educational motivation and students' achievement goal orientations. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2010; 2(2): 859-63.
13. Jafarian S, Ojaqi N, Najafi H. Models explaining the causal impact of master interactions in the classroom, achievement motivation and self-regulation on academic performance. *Biannual Journal of Training & Learning Researches*. 2016; 13(2): 61-74. [In Persian]
14. Pintrich P, Smith D, Garcia T, Mckeachie W. *A manual for the motivated strategies for learning questionnaire (MSLQ)*. University of Michigan, National Center for Research to Improve Post-secondary Teaching and Learning. MI. 1991; 14.
15. Ashouri J, Arabsalari Z, Ashoori M, Rostaman H, Jalilabkenar S S. The Role of Perceived Classroom Goals Structure, Motivational Strategies, and Cognitive Learning Strategies in Predicting Academic Achievement of English. *Modern Thoughts In Education*. 2012; 7(3): 97-111. [In Persian]
16. Karami A. *Familiarity with testing and psychological tests*. Tehran: Ravansanji. [In Persian]
17. Church MA, Elliot AJ, Gable SL. Perceptions of classroom environment, achievement goals, and achievement outcomes. *Educational Psychology*. 2001; 93(1): 43-54.
18. Roshanaei M. Investigating the relationship between motivation and self-regulation of basic science. *Research in Educational Systems*. 2009; 3(7): 23-42. [In Persian]
19. Ifenthaler D. Determining the effectiveness of prompts for self-regulated learning in problem-solving scenarios. *Educational Technology & Society*. 2012; 15(1): 38-52.
20. Malmberg J, Järvelä S, Kirschner P. Elementary school students' strategic learning: does task-type matter?. *Metacognition Learning*. 2014;9:113-36. doi 10.1007/s11409-013-9108-5.
21. Yaghoubi A, Mohagheghi H, Jafari M, Yarimoghadam N. The effect of teaching self-regulatory learning strategies on competency understanding and academic achievement of first-grade secondary school students of English language. *New Thoughts on Education*. 2014; 9(1): 155-80. [In Persian]
22. Asgari M, Mirmahdi S, Mazlomi A. The effect of self-regulating strategies on self-concept and mental education achievement in Arak girls' students. *Educational Psychology. Quarterly of Educatinal Psychology*. 2012; 7(21): 23-44. [In Persian]
23. Zimmerman BJ, Martinez-Pons M. Student differences in self-regulated learning: Relating grade, sex, and giftedness to self-efficacy and strategy use. *Educational Psychology*. 1990; 82(1): 51-9.
24. Attarkhameneh F, Seyf A. Metacognitive study the effectiveness of learning strategies on student. *Journal Of Educational Psychology Studies*. 2009; 6(9): 58-74. [In Persian]
25. Fereidonimoghadam M, Cheraghian B. Study habits and their relationship with academic performance among students of Abadan school of nursing. *Strides Dev Med Educ*. 2009; 6(1): 21-8. [In Persian]
26. Poortaherian Z, Khosravi M, Mohammadifar M. Et al. The relationship between reading metacognition strategies and study habits on academic motivation. *Journal of school psychology*. 2014; 3(1): 22-36. [In Persian]
27. YasemiNejad P, Taheri M, Golmohammadian M, Ahadi H. Self-regulatory relationship with achievement of high school girls in Tehran. *Training & Learning Researches*. 2013; 2 (3): 325-38. [In Persian]
28. Rabbani Z, Yusefi F. Check the mediatory role of goal orientation in relation to efficacy and task value with a variety of cognitive strategies. *Studies in Learning & Instruction*. 2012; 4(2): 49-80. [In Persian]
29. Pintrich PR. Intra-individual differences in student motivational and self-regulated learning. *Handbook of self-regulation*. San Diego: Academic Press; 2000. 451-502.
30. Khurshid F, Tanveer A, Qasmi FN. Relationship between study habits and academic achievement among hostel living and day scholars' university students. *British Journal of Humanities and Social Sciences*. 2012; 3(2): 34-42.
31. Hasanzadeh R, MehdiNejad Gorgi G. The relationships between motivational orientations (intrinsic motivation, extrinsic motivation &

- amotivation) and students' academic achievement in the english language. *Journal of school psychology*. 2014; 3(3): 136-43. [In Persian]
32. Wolthers C, Yu S, Pintrich P. The relation between goal orientation and student motivational beliefs and self-regulated learning. *Learning and Individual Differences*. 1996; 8(3): 211-38.
  33. Ryan AM, Pintrich PR. Should I ask for help? The role of motivation and attitudes in adolescents' help seeking in math class. *Educational Psychology*. 1997; 89(2): 329-41.
  34. Meece JL, Blumenfeld PC, Hoyle RH. Students' goal orientations and cognitive engagement in classroom activities. *Educational Psychology*. 1988; 80(4): 514-23.
  35. Ghadampoor E, Sarmad Z. The role of motivational beliefs in help seeking behaviors student's academic progress. *Journal of Psychology*. 2003; 7(2): 112-126. [In Persian]
  36. Omidvar H, Omidvar KH, Omidvar A. The determination of effectiveness of teaching time management strategies on the mental health and academic motivation of school students. *Journal Of School Psychology*. 2013; 2(3): 6-22.
  37. Britton BK, Tesser A. Effects of time-management practices on college grades. *Educational Psychology*. 1991; 83(3): 405-10.
  38. Atashkar H, Sohrabi Z, Bigdeli Sh, Bahari F. The relationship between achievement motivation and Scholar satisfaction among medical, dentistry and pharmacy senior students of Tehran University of medical sciences. *Med Purif*. 2014; 23(1): 21-34. [In Persian]
  39. Rostami F, Aliabadi V. Academic motivation achievement among agricultural students based on cognitive and metacognitive strategies. *Agricultural Education Administration Research*. 2014; 6(30): 67-76. [In Persian]
  40. Mahghani S, Janaabadi H. The effectiveness of teaching self-regulatory learning strategies on students' achievement in students with learning disabilities. *Cognitive Strategies in Learning*. 2019; 7(12): 1-15. [In Persian]